

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/171/2018
Identifikačné číslo spisu:	1218201354
Dátum vydania rozhodnutia:	29.10.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:1218201354.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletého K. T., bývajúceho v B. zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce sociálnych vecí a rodiny Bratislava, so sídlom v Bratislave, Vázovova 7/A, dieťa rodičov - matky I. B., bývajúcej v B. a otca F. T., bývajúceho B., zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Dobrovičom, so sídlom v Bratislave, Záhradnícka 27, o nariadenie neodkladného opatrenia, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp.zn. 28P/29/2018, o dovolaní otca maloletého proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 11. júna 2018 sp.zn. 11CoP/230/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) uznesením z 20. marca 2018 č.k. 28 P 29/2018-8 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým zakázal otcovi maloletého opustiť s maloletým územie Slovenskej republiky. Vo zvyšku návrh matky zamietol. V odôvodnení poukázal na ustanovenia § 28 zákona o rodine, § 2 ods. 1, § 360 ods. 1, § 367 ods. 3 Civilného mimosporového poriadku, § 324 ods. 1, § 325 ods. 1, § 326 ods. 1, 330 ods. 1, § 330 ods. 2 Civilného sporového poriadku. Uviedol, že z dočasného charakteru neodkladného opatrenia vyplýva, že súd pred jeho vydaním nemusí zisťovať všetky skutočnosti, ktoré sú potrebné na vydanie konečného rozhodnutia vo veci samej. Nemožno ho však vydať iba na základe tvrdení navrhovateľa, bez osvedčenia aspoň základných skutočností umožňujúcich prijať záver o pravdepodobnosti nároku, ktorému má byť poskytnutá predbežná ochrana, bez osvedčenia nebezpečenstva bezprostredne hroziacej ujmy, uvedenia a preukázania akým konaním odporcu sú ohrozené právom chránené záujmy navrhovateľa, v čom toto ohrozenie spočíva a aká ujma navrhovateľovi reálne hrozí. Dospel k záveru, že návrh matky na nariadenie neodkladného opatrenia je čiastočne dôvodný. Rodičia maloletého sú manželia a už v minulosti sa medzi nimi vyskytli nezhody vo veci starostlivosti o maloletého. Hoci matka nepreukázala

hrozbu odchodu otca s maloletým zo Slovenska, existuje tu však reálna možnosť takéhoto konania zo strany otca. Súd mal za to, že už iba samotná táto možnosť je v rozpore so záujmami maloletého, nakoľko destabilizuje situáciu v rodine. Pripustil, že rozhodnutie súdu je pre otca maloletého obmedzujúce, avšak nie natoľko, aby záujem otca prevážil nad záujmom maloletého na stabilnom prostredí, v ktorom dlhodobo žije. Súd zároveň zamietol návrh matky na zverenie maloletého do jej osobnej starostlivosti, nakoľko takéto rozhodnutie by neprimeraným spôsobom zasiahlo do práv matky a zvýhodňovalo by jedného rodiča pred druhým. Proti uvedenému rozhodnutiu vo výroku, ktorým súd prvej inštancie nariadil neodkladné opatrenie, podal odvolanie otec maloletého.

2. Krajský súd v Bratislave uznesením z 11. júna 2018, sp.zn. 11CoP/230/2018 uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdil (§ 387 CSP). Dospel k záveru, že súd prvej inštancie vec správne právne posúdil a vo veci správne rozhodol. Odvolací súd zdôraznil, že účelom inštitútu neodkladného opatrenia je rýchla a dočasná úprava právnych pomerov účastníkov. V konaní o starostlivosti súdu o maloleté deti pri nariadení neodkladného opatrenia je súd v záujme maloletého dieťaťa povinný starostlivo uvážiť, či sú pre také opatrenie splnené všetky zákonné podmienky. V konaniach vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, ako aj v konaní o nariadení neodkladného opatrenia je prioritou záujem maloletého dieťaťa a nie pocity a predstavy jeho rodiča, čo súd prvej inštancie aj správne vyhodnotil. Z charakteru neodkladného opatrenia vyplýva, že pred jeho nariadením súd nemusí zisťovať všetky skutočnosti potrebné pre vydanie konečného rozhodnutia a pri zisťovaní nemusí byť vždy dodržaný formálny postup stanovený na dokazovanie. Z obsahu spisu - vyjadrenia rodičov maloletého je nesporné, že vzťahy rodičov sú vážne narušené, ich komunikácia je problémová, preto v záujme zastabilizovania dieťaťa a vytvorenia pokojného prostredia pre zdravý psychický a fyzický vývoj, prihliadnuc i na vek dieťaťa, je nevyhnutné nariadenie neodkladného opatrenia. S poukazom na charakter neodkladného opatrenia, v ktorom sa spravidla dokazovanie nevykonáva, nemohol odvolací súd ani prihliadnuť na odvolacie námietky otca, podľa ktorých neboli splnené procesné podmienky podľa § 365 ods. 1 písm. a/ a písm. d/ CSP. Mal za to, že zo špecifického charakteru neodkladného opatrenia, ktorého cieľom je upraviť ohrozené pomery maloletého dieťaťa vyplýva, že otcom uvedené námietky v odvolacom konaní použiť nemožno.

3. Uvedené uznesenie odvolacieho súdu napadol dovolaním otec maloletého (ďalej aj „dovolateľ“). Pripustnosť a dôvodnosť dovolania vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. c/ zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Namietal, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil ako strane sporu uskutočňovať jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Mal za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené, pričom v ňom absentuje akékoľvek odôvodnenie toho, z akého dôvodu odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie. Odvolací súd sa vôbec nevysporiadal s odvolacími námietkami otca, v tejto súvislosti poukázal aj na ustanovenie § 387 ods. 3 CSP. Poukázal na nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. I. ÚS 117/07 a I. ÚS 114/08. Zároveň namietal, že odvolací súd sa absolútne nevysporiadal s otcom predloženými dôkazmi. Z uvedených dôvodov považoval rozhodnutie odvolacieho súdu za nepreskúmateľné. Zároveň namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Mal za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP). V tejto súvislosti uviedol, že nakoľko spory o zákaze vycestovať rodičov mimo územia Slovenskej republiky sú často založené na rozdielnych okolnostiach, nie je ešte možné ustáliť rozhodovaciu prax. Žiadal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušiť.

4. Ustanovený opatrovník maloletého sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadril.

5. Matka maloletého v písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhovala, aby nariadené neodkladné opatrenie zostalo aj naďalej v platnosti. Podaním z 25. septembra 2018 „doplnila nové závažné skutočnosti“ a uviedla, že na základe intenzívnych prosieb syna a zároveň psychického nátlaku manžela, aby ho na letné prázdniny 2018 na mesiac august pustila do P., dňa 30. júla 2018 obmedzila pôvodné neodkladné opatrenie a povolila vycestovanie maloletého syna v termíne od 30. júla 2018 - 2. septembra 2018. Toto

otec maloletého dieťaťa (manžel) zneužil a uviedol ju do omylu, a to tak, že pri dohode o vycestovaní jej pred synom čestne sľúbil, že sa syn vráti na Slovensko, čo však nesplnil a s dieťaťom zostal v P.. Dňa 2. septembra 2018, kedy sa mal manžel so synom vrátiť na Slovensko, jej telefonicky oznámil, „že sa so synom nevráti už na Slovensko, že ho nezaujímá ani to, že majú termín na rozvod, ani to, že syn mal nastúpiť na povinnú školskú dochádzku a ani to, že je syn vopred predvolaný na povinné očkovanie“. Dňa 25. septembra bolo pojednávanie vo veci rozvodu ich manželstva, na ktoré sa manžel (otec maloletého) nedostavil. Dodala, že otec maloletého trvale porušuje jej práva ako matky byť so svojim dieťaťom a zúčastňovať sa na jeho výchove a rovnako práva dieťaťa byť so svojou matkou.

6. Na konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa s účinnosťou od 1. júla 2016 vzťahuje Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“). V zmysle § 2 ods. 1 CMP sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže CMP neustanovuje inak, dovolací súd ďalej skúmal možnosť aplikácie ustanovení CSP pre konanie o dovolaní otca maloletého dieťaťa.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu; dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledujúcich bodoch.

8. V danom prípade bolo dovolanie podané za účinnosti nového civilného procesného kódexu. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj naďalej nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014).

9. Naznačenej mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. V danom prípade otec maloletého prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva

na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp.zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

13. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a I. Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

14. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (I. ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

15. Otec maloletého dieťaťa namieta, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené, arbitrárne a nepreskúmateľné. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmatečnosť a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť (vyjadrujúcu stupeň kvality) rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (viď § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorá prípustnosť dovolania nezakladala. S týmto názorom sa stotožnil aj ústavný súd (pozri rozhodnutia sp.zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

16. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a odvolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

17. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinělých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup,

vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím prvoinštančného súdu, nemožno považovať za neodôvodnený. Podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že súdy neodôvodnili svoje rozhodnutia podľa predstáv dovolaťa. Otec maloletého tak neopodstatnene namieta existenciu vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

18. Dovolať vyvodzoval prípustnosť dovolania zároveň z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Dovolací súd uvádza, že prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP je v zmysle § 421 ods. 2 CSP (ktorý je vo vzťahu k § 421 ods. 1 CSP osobitným ustanovením, t.j. lex specialis) vylúčená aj v prípade, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia (§ 357 písm. d/ CSP). Keďže odvolací súd rozhodoval o odvolaní proti uzneseniu o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, prípustnosť dovolania je tak v danom prípade výslovne vylúčená ustanovením § 421 ods. 2 CSP v spojení s § 357 písm. d/ CSP.

19. Vzhľadom na to, že dovolanie otca maloletého nie je podľa § 420 a § 421 ods. 1 CSP prípustné, Najvyšší súd Slovenskej republiky ho odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP bez toho, aby sa zaoberal dôvodnosťou podaného dovolania.

20. Dovolací súd o nároku na náhradu trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 52 CMP a § 451 ods. 3 CSP.

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.